

Henrick Blank
Telefon: 010 – 223 63 69
E-post: henrick.blank@lansstyrelsen.se

Miljö- och energidepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Yttrande över remiss om svenska bestämmelser för invasiva främmande arter

Sammanfattning

Länsstyrelsen bedömer att problemet med invasiva arter idag är tämligen stort, framförallt vid kusterna. Problemet är växande och har potential att på sikt bli mycket stort. För att begränsa problemen på ett effektivt sätt är det av största vikt att ha fungerade regelverk, vägledning, stödsystem och rutiner. För nya invasiva arter som uppträder i landet är det avgörande att insatser kan göras snabbt och samordnat varför det krävs en tydlig organisation för att hantera arbetet med invasiva arter, i synnerhet då det handlar om permanent avlägsnande av arter.

Arbetet kommer att kräva resurser såväl för direkta åtgärder, men också för att skapa och upprätthålla en ändamålsenlig organisation. På Länsstyrelsens ramfinansiering saknas idag utrymme för finansiering.

Med anledning av signalkräftans stora ekonomiska och kulturella betydelse är det av mycket stor vikt att eventuella negativa konsekvenser för ett lönsamt yrkesfiske och attraktivt fritidsfiske minimeras. Regelverken bör således i mesta möjliga mån utformas så att signalkräftan förvaltas som den ekonomiska resurs det är. Detta ska dock göras på ett kontrollerat sätt så att ytterligare spridning av signalkräfta eller negativa effekter av dess förekomst minimeras.

En väl fungerande miljöövervakning som kan snabbt kan ta tillvara på information från såväl myndigheter, organisationer som privatpersoner är mycket betydelsefullt för att uppnå effektivitet i arbetet med att kartlägga invasiva arter (även potentiellt invasiva arter). Befintlig miljöövervakning utgör en god grund för en effektiv övervakning av invasiva arter.

Potentiellt invasiva arter bör få ett större utrymme i det praktiska arbetet med invasiva arter. Potentiellt invasiva arter bör därför ingå som en naturlig del i hela arbetet med invasiva arter, till exempel behöver systemen för rapportering av dessa arter vara väl fungerande.

Länsstyrelsen anser att uppgiften att avliva djur bör åligga Polismyndigheten.

Det är bra om jakt på invasiva arter underlättas, men kravet på rapportering för fällda djur bör förtydligas och rapporteringssystem bör anpassas och standardiseras. Tydligheten behöver också förbättras, till exempel vad gäller användning av typgodkända fallor.

Synpunkter

BEHOV AV VÄGLEDNING

Det är mycket viktigt att de kommande vägledningarna från Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket blir tydliga och tillämpbara, till exempel behöver det klargöras när en art ska avlägsnas permanent, hur kostnads-nyttokalkyler ska göras och vilka metoder som är godkända att använda för att avlägsna arter permanent. Den art som är i störst behov av tydlig vägledning är signalkräftan då den har stort ekonomiskt värde, stor utbredning och kräver en noggrann förvaltning.

ORGANISATION OCH SAMORDNING

Det behöver förtydligas hur de nationella myndigheternas ansvar ska ombesörjas i praktiken, det vill säga hur ska länsstyrelserna bidra till det nationella arbetet och kraven? Är det till exempel länsstyrelsens ansvar att validera artfynd av invasiva arter. De nationella myndigheterna behöver också ta en tydlig koordinerande roll för att samordna insatser mot invasiva arter över större områden. För arter som ska utrotas är det av avgörande betydelse att insatser görs samordnat för att nå maximal effekt. Arbetet med invasiva arter kommer att kräva intern samordning på länsstyrelserna från många olika funktioner, inte minst naturtillsyn, veterinär vattenförvaltning och fiske. Samordning blir således tämligen komplicerad och förhållandevis resurskrävande.

Även om ansvariga myndigheter tar på sig mycket av det formella informationsansvaret kommer i praktiken merparten av information kring invasiva arter att spridas genom länsstyrelserna. Resursmässig höjd behöver tas för detta samtidigt som informationen bör harmoniseras över myndighetsgränserna.

RESURSBEHOV

Hanteringen av invasiva arter kommer att bli resurskrävande för länsstyrelserna och tillskott av resurser behövs, även om det finns många vinster att göra genom god samordning med till exempel artskyddsarbetet och befintlig miljöövervakning. Kostnaderna och hur de ska täckas har inte beaktats fullt ut i konsekvensanalysen, till exempel har inte möjligheten att ta ut avgift för länsstyrelserna utretts i tillräcklig omfattning. Sannolikt kommer det dock i många fall bli svårt att ta ut avgift då det inte går att härleda den invasiva artens ursprung till spridning till någon juridisk person. Avgifter kommer därför troligen inte vara en tillräcklig finansiering för att klara det totala resursbehovet. Särskilt stort kan resursbehovet förväntas bli om åtgärder ska göras för arter med stor utbredning (till exempel signalkräfta). Likaså kan behovet bli stort om det kommer innebära insatser mot arter som är potentiellt invasiva, vilket borde vara en naturlig del av arbetet för att uppnå maximal effektivitet.

KONSEKVENSER FÖR FÖRETAG

Konsekvenserna för företag är generellt tämligen ytligt beskrivna i utredningen. Inte minst gäller det företag som berörs av fiske på signalkräfta. Just signalkräftan är grundbulten i lönsamheten för de yrkesfiskare som finns i länet och i Vättern (totalt ca 20 st). Kräftfisket är också en mycket stark tradition och kulturföreteelse i Jönköpings län. Med anledning av signalkräftans stora ekonomiska och kulturella betydelse är det av mycket stor vikt att eventuella negativa konsekvenser för ett lönsamt yrkesfiske och attraktivt fritidsfiske minimeras. Regelverken bör således i mesta möjliga mån utformas så att signalkräftan förvaltas den ekonomiska resurs det är. Detta ska dock göras på ett kontrollerat sätt så att ytterligare spridning av signalkräfta eller negativa effekter av dess förekomst minimeras.

MILJÖÖVERVAKNING

En effektiv miljöövervakning är en nyckel för att tidigt upptäcka invasiva arter och kartlägga deras spridningsvägar. Här behöver mer resurser avsättas och utöver att anpassa undersökningstyper och inventeringsmetoder bör enkla system för rapportering och dokumentation stimuleras så att allmänhetens observationer kan tillvaratas på ett effektivt sätt. Fauna- och floraväxteriet borde få större betydelse i miljöövervakningen.

Redovisningen lyfter också behovet av miljöövervakningen behöver upp-
rätta en beredskap för att hantera nya förekomster av/potentiellt/ invasiva arter. Rutiner för sådan beredskap bör utvecklas gemensamt av ansvariga myndigheter och länsstyrelserna.

POTENTIELLT INVASIVA ARTER

Det finns en lång rad arter utöver de som kommer att tas upp i den nu kommande lagstiftningen som kan anses vara potentiellt invasiva. För att generellt minimera de negativa konsekvenserna av invasiva arter behöver de bekämpas så tidigt som möjligt, vilket kan behöva ske snabbare än vad nationella listor och lagstiftning hinner med att anpassa sig till. Därför bör potentiellt invasiva arter ingå som en naturlig del i hela arbetet med invasiva arter, till exempel behöver miljöövervakningen av dessa arter vara väl fungerande. Detsamma gäller samordning över länsgränser, vattendistrikt och samspelet mellan regionala och nationella myndigheter.

AVLIVNING AV DJUR

I förslaget finns bestämmelser i 11, 35 och 36 §§ om att länsstyrelsen får omhänderta djur och låta avliva på ägarens bekostnad om ägaren inte följer länsstyrelsens beslut om avlivning. Detta är en ny och för länsstyrelsen främmande uppgift som bör åligga Polisen.

JAKT

Det är bra om jakt på invasiva arter underlättas, men kravet på rapportering för fällda djur bör förtydligas och rapporteringssystem bör anpassas och standardiseras. Tydlighet behövs också vad gäller användning av typgodkända fallor, vilka omfattas av ett delvis svåröverskådligt regelverk.

För att underlätta jakt föreslås att en ny punkt läggs till längst ner i bilaga 4 Jaktförordningen.

- a. Invasiva arter har hittills hanterats i punkt 1. Länstyrelsen föreslår att man i stället lägger arterna i punkt 1 (eller punkt 1B) för att undvika att arterna behandlas på olika platser i bilagan.
- b. Det bör också vara krav på rapportering om djur av invasiv art som avlivas med stöd av punkten i bilagan

NÄR OCH VAR BLIR EN ART INVASIV?

Utredningen tar inte upp något om hur arbetet med att hålla den svenska artlistan uppdaterad. Kriterier för att bedöma när en art ska hanteras som invasiv och tas upp den nationella listan bör tas fram. Även kriterier för arter som är potentiellt invasiva är önskvärda. Med tanke på de väldigt skiftande förutsättningarna i landet bör de kriterier som sätts upp göra det möjligt att peka ut en art som invasiv i delar av landet, till exempel avrinningsområden.

ÖVRIGA SYNPUNKTER

Det vore bra om även förvaltningsplaner för invasiva arter (signalkräfta är det aktuella exemplet) omfattas av den svenska lagstiftningen i enlighet med EU-förordningen. Något skäl till att den inte ingår finns inte presenterat i rapporten.

Beslut om detta yttrande har fattats av vikarierande landshövding Anneli Wirtén, efter föredragning av enhetschef Henrick Blank. I yttrandet har även fiskehandläggare Karl-Magnus Johansson och avdelningschef Per Hallerstig deltagit.

Anneli Wirtén
Vikarierande landshövding

Henrick Blank
Enhetschef Landenheten

Kopia till:

Diariet
Stabens webbredaktörer
Viltförvaltningsdelegationen